

KUTSESTANDARD

Arhitektuuripärandi spetsialist, tase 6

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetuse	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Arhitektuuripärandi spetsialist, tase 6	6

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Arhitektuuripärandi spetsialist lähtub oma töös kaasaegsest keskkonnakäsitlemise filosoofiast ja säästva arengu põhimõtetest, mille eesmärk on kultuurilise mitmekesisuse säilitamine ja alalhoidlik suhtumine kultuuripärandisse. Arhitektuuripärandi spetsialisti teadmised, oskused, kogemused, hoiakud ja haridus võimaldavad osaleda töödes, mis väärtustavad ja säilitavad arhitektuuripärandit praegustele ja tulevastele põlvkondadele.

Arhitektuuripärandi spetsialist tegeleb ehitiste (sh ehitis-, tehnika-, tööstus- ja ajaloomälestiste) ja hoonestatud alade (sh muinsuskaitsealade, miljööväärtuslike alade, rahvusparkide) uurimise, inventeerimise, kaitse tingimuste, eksperthinnangute, restaureerimiskontseptsioonide ja säilitamiskavade koostamise ning nõustamise ja nimetatud tegevuste juhtimisega. Arhitektuuripärandi spetsialist tunneb Eesti ja rahvusvahelisi kultuuripärandi säilitamise seadusandlikke dokumente ja hartasid, konserveerimise, restaureerimise, hooldamise põhimõtteid, meetodeid ja praktikad, arhitektuuri- ja kunstiajalugu, kultuuriväärtuslike alade kujunemise ajalugu ning nende planeerimise ja säilitamise põhimõtteid, arhitektuuri- ja ehitusterminoloogiat ning omab teadmisi muinsuskaitse filosoofiast, teooriast ja ajaloo. Arhitektuuripärandi spetsialist töötab interdistsiplinaarsel kutsealal, mis eeldab võimet mõista erinevate osapoolte vajadusi ehituspärandi väärtustamisel ja säilitamisel, on hea suhtleja ning meeskonnatöös osaleja. Arhitektuuripärandi spetsialist lähtub oma töös kutse-eetika normidest. Väga oluline on pidev erialane enesetäiendamine.

6. taseme arhitektuuripärandi spetsialist on erialase ettevalmistusega, kuid väheste praktiliste kogemustega töötaja. Järgib oma ülesannete täitmisel täpselt etteantud juhiseid, võib vajada kõrgema taseme spetsialisti juhendamist. Uurib, dokumenteerib ja analüüsib ehitiste ja hoonestatud alade ajalugu, seisukorda, väärtusi ning teeb säilitamise ettepanekuid. Vastutab talle antud ülesannete täitmise eest.

7. taseme arhitektuuripärandi spetsialist on erialase ettevalmistusega ning praktiliste kogemustega vastutav spetsialist, kes töötab iseseisvalt. Juhendab arhitektuuripärandi spetsialisti (tase 6), praktikante jt. Uurib, dokumenteerib ja analüüsib ehitiste ja hoonestatud alade ajalugu, seisukorda, määratleb väärtusi. Koostab ehitiste ja hoonestatud alade kaitse- ja kasutustingimusi ning muinsuskaitse eritingimusi, säilitus-, konserveerimis- ja restaureerimisjuhiseid, sise- ja välisviimistluslahendusi, teostab muinsuskaitse järelevalvet. Nõustab ja juhib ehituspärandi säilitamise ja kaitsega seonduvaid töid. On kursis ehitiste konserveerimise kaasaegsete teooriate ja uute meetodikatega.

8. taseme arhitektuuripärandi spetsialist on erialase ettevalmistusega ning suure praktiliste kogemuste, laia silmaringi ja avatud mõtlemisega tippspetsialist, kes töötab iseseisvalt ja omal vastutusel. Uurib, dokumenteerib ja analüüsib kõrge väärtusega ja kõrgendatud avaliku huvi objektiks olevate ehitiste ja hoonestatud alade ajalugu, seisukorda, selgitab väärtusi ning koostab ja hindab kaitse tingimusi ning säilitus- ja konserveerimisjuhiseid ja meetodikaid ning restaureerimiskontseptsioone. Juhib ja nõustab ehituspärandi säilitamise ja kaitsega seonduvaid töid. On võimeline andma keerulisemaid eksperthinnanguid oma erialal. Analüüsib ja üldistab erialasest praktikast saadud kogemusi ja teavet ning jagab tulemusi erialaringkonnas ja avalikkusega. Vahendab erialast rahvusvahelist teavet kohalikele ja vastupidi. On kursis ehitiste konserveerimise kaasaegsete teooriate ja uute meetodikatega. Osaleb rahvusvahelistes koostöövõrgustikes, töögruppides või erialasündmustel.

A.2 Tööosad

A.2.1 Ehitiste ja hoonestatud alade uuringud

1. Andmete kogumine.
2. Tegevuskava koostamine.
3. Arhiivi- ja bibliograafiliste materjalide analüüsimine ja hindamine.
4. Ehitise olukorra dokumenteerimine.
5. Kultuuriväärtuslike tarindite ja detailide dokumenteerimine.
6. Hoonestatud ala inventeerimine ja dokumenteerimine/ Planeerimis- ja hoonestruktuuri välja selgitamine.
7. Ehituste ajaloo uurimine ja dokumenteerimine/ teostamine.
8. Uuringute aruande ja analüütilise kokkuvõtte koostamine.
9. Aruande vormistamine.

A.2.2 Juhendite, tingimuste ja ettepanekute koostamine

1. Ehituspärandi korrashoidmiseks tegevuste loendi esitamine.
2. Kokkuvõtete tegemine.
3. Viimistluslahenduste ettepanekute tegemine.
4. Fassaadide jooniste tegemine.
5. Muinsuskaitse eritingimuste koostamine ehitisele.
6. Hooldus- ja restaureerimismeetodite kirjeldamine.

A.2.3 Tegevuse planeerimine

1. Tegevuste püstitamine.

A.3 Töö keskkond ja eripära

Arhitektuuripärandi spetsialist töötab nii sise- kui ka välitingimustes. Ehitisi uurides tuleb järgida ohutusnõudeid ja bürooruumides tervisekaitse nõudeid. Töökoormus võib olla ebaühtlane. Töö nõuab mõõdukat füüsilist pingutust, toimides mitmesugustes looduslikes tingimustes ja ilmastikuoludes ning kokku puutudes erinevate sotsiaalsete keskkondadega.

A.4 Töövahendid

Arhitektuuripärandi spetsialist kasutab oma töös ehitiste uurimiseks ja dokumenteerimiseks vastavaid töövahendeid, erinevaid kommunikatsioonitehnikaid, kontori- ja projekteerimistarkvara ning tavapäraseid bürootöövahendeid.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Loogiline mõtlemine ja üldistuvõime, tähelepanu- ja süvenemisvõime, täpsus, koostöövõime, suhtlemisvalmidus, õppimisvajadus, püsivus, kohusetunne.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Erialane kõrgharidus. Muu asjaomane (arhitektuur, ehitus, conserveerimine, ajalugu) kõrgharidus koos arhitektuuri conserveerimise ja restaureerimise täienduskoolitusega.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Arhitektuuri restauraator, arhitektuuri konservaator, tehnik, miljööväärtuslike alade spetsialist.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Selle kutse taotlemisel tuleb tõendada kõik kompetentsid kompetentsid.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Ehitiste ja hoonestatud alade uuringud

EKR tase 6

Tegevusnäitajad

1. Kogub alusandmeid uuringuobjekti kohta arhiivimaterjalidest ja paikvaatlustest.

2. Koostab ehitiste ja hoonestatud alade uuringute tegevuskava, milles näitab uuringute eesmärgid, ulatuse ja meetodid. Tegevuskava koostamisel arvestab tasakaalu uuringu tulemuslikkuse ja arhitektuuripärandi säilimise vahel.
3. Uurib arhiivi- ja bibliograafilisi materjale, millega selgitab välja ajalooliste allikate (dokumentide, jooniste, fotode, plaanide, kaartide jms) olemasolu, ning koostab kogutud andmete põhjal analüüsi, mille eesmärk on anda ülevaade ehitise või hoonestatud ala kujunemisest ja ehitusetappidest ning saada lähteandmeid väliuuringuteks ja väärtuste hindamiseks.
4. Teeb kindlaks ja dokumenteerib (kirjeldab, mõõdistab, fotografeerib) ehitise seisukorra, fikseerides hoone kasutuse, arhitektuurse üldilme, hoone osad, nähtavad ehitus- ja viimistlusmaterjalid ning nende seisukorra.
5. Dokumenteerib kultuuriväärtuslikud tarindid ja detailid, loetledes, mõõdistades, fotografeerides ja tähistades nende asukoha joonistel ja/või skeemidel.
6. Inventeerib ja dokumenteerib hoonestatud ala olemasoleva olukorra kultuuriväärtuste ja miljöölise eripära määramiseks. Määratleb hoonestuse vanuse, iseloomulikud hoonetüübid, materjalid ja detailid, seisukorra ja säilivuse, kasutades sobivaid meetodeid ja lähtudes etteantud juhistest. Kirjeldab haljastust ja haljastusviisi, piirdeaedu, katendeid, väikevorme jms, tuues välja iseloomuliku ja erandliku.
7. Uurib ehitiste ajalugu (väliuuringud). Juhendamisel teeb sondaažid, avangud ja šurfid objekti ehitusjärgude ja algilme tuvastamiseks, kasutades sobivaid tehnikaid ja töövahendeid. Teeb kindlaks varasemad viimistluskihid, varjatud detailid ja tarindid ning selgitab nende mõõtmed, säilivuse ja seisundi. Dokumenteerib uuringute käigu vastavalt etteantud juhistele.
8. Vormistab aruande osana illustreerivad materjalid ja graafilise dokumentatsiooni (fotod, plaanid, joonised, kaardid jms), mis on vormistatud nõuetekohaselt ja teistele osapooltele (omanik, tellija, projekteerija jt) mõistetavalt.

B.2.2 Juhendite, tingimuste, ettepanekute ja uuringuaruannete koostamine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. Esitab ehituspärandi korrashoiuks vajalike tegevuste loendi, määrab teostamise sageduse, et tagada pärandi säilimine.
2. Teeb kokkuvõtted varasemate uuringute tulemustest, ehitusajaloost, seisukorrast ja väärtustest.
3. Teeb sondaažide tulemuste ja stiilikriitiliste teadmiste alusel tasakaalustatud viimistluslahenduste ettepanekuid.
4. Teeb fassaadide joonised, kus on näidatud kahjustused, kõikide fassaadiosade värvitoonid ning eristatud säilitatavad, restaureeritavad ja asendatavad detailid ja avatäited.
5. Kirjeldab ajaloolistele viimistluskihtidele ja fassaadidetailidele sobivaid hooldus- ja restaureerimismeetodeid.
6. Koostab kõrgema taseme spetsialisti juhendamisel muinsuskaitse eritingimused ehitise konserveerimiseks, restaureerimiseks ja ehitamiseks vastavalt muinsuskaitseseadusele.

B.2.3 Tegevuse planeerimine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. Püstitab oma tegevuste lühi- või pikaajalised eesmärgid, lähtudes kultuuripärandi säilitamise vajadusest ja arvestades osapoolte võimalusi.

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.4 Suhtlemine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. Avaldab selgelt oma arvamust, ei varja teavet.
2. Teadvustab hoiakute ja väärtuste mitmekesisust.
3. Loob ja hoiab häid suhteid klientide ja kolleegidega.
4. Väljendab ennast selgelt nii kõnes kui kirjas. Jagab ja vahendab erialast teavet, kasutades sobivaid suhtlemis- ja esitlustehnikaid.
5. Tuleb toime konfliktidega ja rakendab konflikti lahendamise põhimõtteid.
6. Kuulab teisi spetsialiste ja konsulteerib nendega.
7. Osaleb koosolekutel, konverentsidel, diskussioonidel ja töörühmades, kasutades aktiivse kuulamise tehnikat.

Teadmised:

1. Suhtlemispsühholoogia alused.

Hindamismeetod(id):

Läbivaid kompetentse hinnatakse teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.

B.2.5 Arhitektuuripärandi spetsialist, tase 6 kutset läbiv kompetents	EKR tase 6
Tegevusnäitajad 1. Lähtub oma tööga seonduvatest õigusaktidest ja rahvusvahelistest dokumentidest. 2. Tugineb oma töös teadmistele muinsuskaitse filosoofiast, teooriast ja ajaloost ning arhitektuuri, kunsti- ja linnaehitusajaloost ning arhitektuuri- ja ehitusterminoloogiast. 3. Lähtub oma töös ehituspärandi säilitamise, konserveerimise, restaureerimise ja hooldamise tunnustatud põhimõtetest, meetoditest ja praktikatest. 4. Püstatab oma tegevuste lühi- või pikaajalised eesmärgid, lähtudes kultuuripärandi säilitamise vajadusest ja arvestades osapoolte võimalusi. 5. Haldab ja analüüsib erialast teavet. 6. Kasutab korrektset arhitektuuri- ja ehitusterminoloogiat. 7. Tajub oma kompetentsi piire. Tunneb ära olukorrad, mis vajavad teiste erialade spetsialistide kaasamist või ekspertiiside tegemist (kunstiajaloolane, kunsti konservaator, materjaliteadlane, arheoloog, arhitekt, maastikuarhitekt, ehitusinsener, dendroloog, geograaf, jurist jt). Kuulab teisi spetsialiste ja konsulteerib nendega. 8. Osaleb aktiivselt koosolekutel, konverentsidel, diskussioonidel ja töörühmades. 9. Määrab ehitiste ja hoonestatud alade kultuuriväärtuse ning põhjendab oma hinnangut (sh erialavälistele isikutele). 10. Koostab erialaseid tekste ja graafilist dokumentatsiooni, kasutades selleks erialast tarkvara. 11. Juhindub oma töös konservaatori/restauraatori kutse-eetikast.	
Teadmised Rahvusvahelised muinsuskaitse, kultuuripärandi säilitamise, konserveerimise ja restaureerimise alased konventsioonid ja hartad. Muinsuskaitset ning ehitus- ja planeerimisvaldkonda reguleerivad õigusaktid, standardid ja hea ehitustava ning hea halduse põhimõtted. Arhitektuuri-, ehitus- ja linnaehitusajalugu, pärandmaastikud. Arhitektuuri- ja ehitusterminoloogia. Muinsuskaitse ajalugu ja muinsuskaitse kaasaegsed teooriad ja praktikad. Traditsioonilised ehitus- ja viimistlusmaterjalid, nende omadused ja kasutuskohad. Ajaloolistele materjalidele sobivad hooldusviisid, konserveerimis- ja restaureerimismeetodid. Ajaloolised konstruktsioonid. Ehitus- ja viimistlusmaterjalide kahjustuste tekkepõhjused ja lagunemist ennetavad tegevused. Konserveerimiskeemia ja -bioloogia alused. Fotografeerimise alused.	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	19-14112018-1.16/5k
2. Kutsestandardi koostajad	Ilme Mäesalu, Muinsuskaitseamet Juhan Kilumets, Rändmeister OÜ Krista Laido, Eesti Kunstiakadeemia Lilian Hansar, Eesti Kunstiakadeemia Maari Idnurm, EEB Projekt OÜ Maris Mändel, Eesti Kunstiakadeemia Oliver Orro, Eesti Kunstiakadeemia Tiina Linna, Eesti Arhitektide Liit
3. Kutsestandardi kinnitaja	Kultuuri Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	13
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	14.11.2018
6. Kutsestandard kehtib kuni	07.11.2023
7. Kutsestandardi versiooni number	5

8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2621 Arhivaarid ja kuraatorid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	6
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Architectural Conservationist, level 6
C.3 Lisad	
Lisa 1 Õigusaktid	
Lisa 2 Keelte oskustasemete kirjeldused	
Lisa 3 Digioskused	